

Birotrend

Putovanjem protiv stresa

Info

Poznato englesko turističko odredište, s dugim plažama i šetnicama, mnogim hotelima i bezbrojnim *bed & breakfast* pansionima. Ukupno ih je preko 150. Englezi (posebno stanovnici Londona) ovamo rado dolaze, uglavnom vikendom, bježeći od londonske gužve. A sve je počelo kada je George IV odlučio napraviti kraljevski ljetnikovac na obali.

Bili smo u posjeti jugu Engleske i poznatom ljetovalištu Brighton. Danas je službeni naziv Brighton & Hove, a ima oko 250.000 stanovnika. U stvari, radi se o dva ujedinjena grada, koji su se stopili u jednu cjelinu. Njima se pridodao i Portslade kao sastavni dio, a dalje se nadovezuju gradić do gradića. Tako se stvorila cjelina duga pedesetak kilometara s oko pola milijuna ljudi. Brighton je uvijek slovio kao liberalno mjesto, a rezultat toga je grad s najviše gay populacije. Ondje je i cijela gay četvrt – Kemp Town. Udaljen je od Londona 70 km. Ovamo se najbrže i najjeftinije stiže s londonske postaje Victoria, modernim vlakovima kojima svi putuju. Put traje 50 minuta.

Pored 8 milijuna turista koji ga godišnje posjete, Brighton je sjedište American Expressa. Neke veće industrijske aktivnosti nema. Dići se ogromnom marinom, koja je malo čudo tehnike, jer je razlika između plime i oseke oko 6 metara. Za bogate, unutar nje je napravljen niz apartmana, gdje doslovno uplovite na kućni prag. Brighton je sveučilišno središte, a u okolini je i nekoliko najskupljih en-

gleskih koledža. Stanovnici kažu da su to suvremeni zatvori za razmaženu i problematičnu djecu bogataša, i da unutra ima svega, a najviše droge. Oko grada je dvadesetak golf terena i mnogo sportskih terena za rekreaciju. Zanimljivo je da su svi uvijek obučeni u propisanu sportsku odjeću. Ovdje je nezamislivo da igrate nogomet bez dresa i kopački.

Glavna atrakcija Brightona je svakako čudna građevina Royal Pavillion, koja se gradila tridesetak godina i koja je dobrano osiromašila kraljevsku riznicu. Dovršena je 1823. godine. Izvana podsjeća na indijske palače, dok je unutrašnjost izrađena u stilu kineskih pagoda. Dao ju je izgraditi George IV, još dok nije niti postao kralj. Izazivala je odbojnost u tadašnjim krugovima, ali veoma je brzo bila okružena palačama plemića i trgovaca, koji su morali biti u blizini kralja. Dvadesetak godina kasnije stigla je i željeznica. Tako je nastao današnji Brighton. Dio palače je muzej, ali se u njenim salama održavaju vjenčanja i druge proslave. Isto tako, tvrtke organiziraju razne domjenke i večere. Svaka londonska tvrtka koja drži do sebe barem će jednom godišnje nešto organizirati u Bri-

ghtonu za svoje kupce i partnere.

Na dvorac se nastavlja stari dio grada s uskim uličicama, trgovinama, restoranima, *pubovima* i svime što čini turistički grad. Tu nećete ostati gladni. U većini restorana možete dobiti slijed od 3 jela za oko deset funti. Ono po čemu je Brighton poznat su kilometrima dugačke šljunkovite plaže, gdje se Englezi kupaju ne samo ljeti. Kažu da čak postoji klub osamdesetogodišnjaka koji svaki dan preplivaju zavidnu udaljenost između dva mola. Ja ih osobno nisam vidio.

Uz plažu se protežu široka šetališta i razni sportski tereni. Od Portsladea do Brightona duž njih su postavljene tisuće malih raznobojnih drvenih kućica, koje se uzimaju u godišnji najam. Ondje možete ostaviti stolice, ležaljke, suncobrane i sve što Vam može zatrebati kada dođete na plažu; bilo ljeti, bilo zimi. Englezi rado provode svoje slobodno vrijeme van kuće, na zraku. S druge strane Brightona su također šetališta, sve do marine. Čak su načinjena u više razina, jer se teren diže a jedno je i pokriveno, pa se šetati može i kada pada kiša. A ona uvijek pada. Prati je obično i jak vjetar. Stoga su trenuci na suncu još dragocjeniji. Duž šetališta s druge strane ceste su redovi hotela i pansiona. Zadržali su svoj prvotni viktorijanski izgled.

Druga atrakcija Brightona je Pier, svečano otvoren 1899. godine. Visok je to i 525 m dugačak drveni mol koji strši u more, izgrađen svojevremeno za šetnju i zabavu, a od 1932. i za pristajanje parobroda. Zbog velike plime i plitkoga mora, jedna tako duga građevina ipak je služila svrsi. Nekada su

tu bili restorani, čekaonice, pa čak i kazalište, a od 1984. Pier je pretvoren u veliki zabavni park, sa stotinama aparata za igru i kockanje te s lunaparkom na jednome kraju. I dalje je sve prepuno štandova s hranom i pićem, a ima i mnogo restorana. Ovdje možete besplatno uzeti ležaljku i samo se sunčati ili prošetati. Prije 5 godina, ondje je buknuo manji požar te se dio s glavnom zgradom urušio, ali je sve obnovljeno. Postojao je i West Pier, par stotina metara dalje, kojeg je načela oluja 2002. godine. Usljedila su dva požara u 2003. godini, a godinu kasnije jak ga je vjetar bacio u more. Sada samo neki jadni ostaci vire iz vode. Još nije odlučeno da li će ga obnoviti ili ne, jer se ne zna za koju svrhu. Mnogi ne žele još jedno leglo kiča i zabave. Ozbiljni hoteli se protivne obnovi, jer ne žele galamu i buku pred svojim vratima.

East Sussex

Zahvaljujući našim domaćinima, posjetili smo i neke znamenitosti iz okoline. Jedan dan smo išli u obilazak pokrajine East Sussex. Prvo smo posjetili poznate bijele stijene Albiona. To su okomite visoke stijene od bijele krede, koje počinju već od brajtonске marine, a protežu se sve do Dovera. Albion je inače staro ime za Englesku. Mi smo ih posjetili na vidikovcu, gdje se zovu Seven Sisters, jer pogled na sedam vrhova očigledno nekoga podsjeća na sedam sestara, svaka manja za glavu od prethodne. U podnožju je šljunkovita plaža s crno-bijelim oblucima, a za vrijeme oseke stijene su prekrivene zelenim algama. Vrijedi vidjeti.

I u Brightonu i u manjim gradićima kroz koje smo prolazili upečatljive su ulice i redovi gusto zbijenih kuća. Svo zemljište je veoma plodno, a kiše ima dovoljno. Od davnina su na snazi

zakoni gdje je zabranjeno pretvarati poljoprivredno zemljište u stambene zone. Stoga su kuće bile male i rađene na malim okućnicama. Takva je tradicija zadržana do danas. Na tradiciju se ovdje mnogo polaže. Kuće koje bi se kod nas odmah srušile, ovdje se obnavljaju te im se vraća prvobitni izgled. Država sufinancira obnovu i uređenje vanjske fasade. Cijena takvih kuća je astronomska. Kada je autobusno poduzeće Brightona odlučilo napraviti novu suvremenu garažu, dobili su više novca za ciglu srušene stare garaže negoli je koštala izgradnja nove.

Jedan takav povijesni gradić je Alfriston. Male kućice izgrađene od cigle i drveta, neke sa slamnatim krovom, ponosno nose natpise o datumu svoga postanka. A neke su stare i preko sedam stoljeća. Većinom su to restorani i pravi *pubovi* s obiteljskom tradicijom. Naravno da smo ondje sjeli i popili kriglu piva. Unutrašnjost je prepuna starih predmeta, kao da ste ušli u muzej, a svaki slobodni centimetar zida ispisan je mudrim izrekama. Uz pivo obavezno ide *cheesy chips* – pomfrit s naribanim ili istopljenim sirom. Na stolu su kesice s raznim umacima. Poslije okrepe nastavljamo dalje.

Nedaleko odatle je brežuljak s nazivom Long Man of Wilmington. Do danas nije razjašnjena zagonetka tko je i kada na brdu nap avio obrise čovjeka, visokog 70 metara, koji u obje ruke drži po koplje ili štap. Otkriven je 1710. godine. Tada su se obrisi čovjeka u travi slabo primjećivali. Da bi se bolje istakao, stavljeni su prvo cigle, a potom i bijeli kamen. Potiče li još iz doba pretpovijesnih ljudi? Sličan se motiv pojavljuje na rimskim novčićima iz 4. stoljeća. Možda je napravljen u srednjem vijeku, no nitko ne zna sa sigurnošću. Zna se samo da sadašnji obrisi nisu u potpunosti izvorni, jer svako obnavljanje donijelo je sitne

izmjene. Nekada su bili ucrtani, navodno, i spolni organi, koje šaljivdžije s vremena vrijeme opet dodaju.

Na povratku smo posjetili vjerojatno najčudniju operu na svijetu. Usred livade iznikla opera. Samo jedan stari posjed, ladanjska kuća i neke manje zgrade, staje i garaže. I što mislite tko tu dolazi na koncerte? Najpoznatije i najbogatije ličnosti na čelu s kraljevskom obitelji. Korporacije priređuju koncerte za svoje partnere. U tu svrhu dodan je i restoran s parkingom. Ne zna se točno starost zgrade, ali sam posjed datira od prije sedam stoljeća. Godine 1920., nasljednik John

Christie obnavlja zgradu i ugrađuje velike 24-metarske orgulje, a potom zajedno sa suprugom, opernom pjevačicom, proširuje dvoranu, izgradivši salu s 300 sjedala. Ideja lokalnog festivala prerasla je 1949. godine u pravu operu, kada ravnatelj, dirigent i intendant postaju čelni ljudi Berlinske opere, prognani od strane nacista. Vremenom, gledalište raste. Današnja ovalna sala je napravljena 1994. godine u potpuno novoj zgradi i prima 1250 gostiju. Stajala je 34 milijuna funti, a 90% sredstava su donacije, koje su darovateljima dale trećinu mjesta sa stalnim ulaznicama. Više o tome pogledajte na www.glyndebourne.com.

West Sussex

Drugi dan išli smo na drugu stranu u pokrajinu Zapadni Sussex. Bila je nedjelja, i sve starije od 5 godina

bilo je na kotačima, odlazeći iz grada. Odredište nam je bio gradić Arundel. Još iz daljine smo ugledali zidine i kule velikog dvorca i katedralu na brdu. Dvorac je to u kojem živi vojvoda od Norfolka. Vojvoda s obitelji živi u jednome dijelu dvorca, dok je drugi dio muzej, već 200 godina otvoren za javnost. Po starom zakonu, krunu je mogao nositi samo protestant. Kako su članovi vojvodine obitelji katoličke vjere, ostali su bez krune. Zakon je ukinut, ali teško da će u dogledno vrijeme zasjesti na prijestolje. U okviru posjete dvorcu može se obići i unutrašnjost, pa čak i spavaonice te park. Kako dvorac dominira na brdu, s kula je prekrasan pogled na samo mjesto. Šetajući kroz mjesto uz zidine, stiže se i do katedrale izgrađene u francusko-gotičkom stilu 1868. godine. Pored je mali park i zgrada gdje živi svećenstvo.

Spuštajući se kroz mjesto vidjeli smo jednu čudnu građevinu. Imala je izgled crkve, ali to nije bila. U njoj se nalazi mnoštvo trgovina suvenirima i antikvitetima. Ondje sam jeftino kupio počasnu kolekciju novčića, a siguran sam da bi se ponešto našlo za svakog.

Budući da je bilo negdje oko 16 sati i vrijeme tradicionalnog popodnevnog čaja, tzv. „Cream Tea“, ušli smo u poznati restoran iz 16. stoljeća, Kod Belinde. Na ulazu milijun teglica raznih pekmeza i bočica. Unutra

sve u znaku prave čajdžinice. Ondje smo naučili kako se pije Cream Tea. Kada se naruči čaj, dobiju se dva keramička čajnika vruće vode. U jedan je ubačena vrećica čaja. Kada se popije čaj iz tog čajnika, onda se nadolije voda iz drugoga i napravi nova količina čaja. U šalicu sipate prvo mlijeko, pa onda čaj. Dobiju se i dva kolačića, posudica nečega između slatkog vrhnja i maslaca te zdjelica pekmeza. Obično je od jagode ili drugog bobičastog voća. Engleske su jagode sigurno najkusknije jagode na svijetu. Kolač prepolovite i namažete, te jedete zaljevajući ga čajem.

Niti na povratku nismo imali sreće s prometom. Naletjeli smo na povorku *oldtimera*. Lijepo ih je bilo vidjeti, ali ne i voziti brzinom primjerenom vozilima od prije pedeset godina

Boris Pletikosa